

Notitie : Natuurtoets bestemmingsplan Rijksweg 187

Locatie : Rijksweg 187 te Mook
Datum : 2 oktober 2013 geactualiseerd POL2014 24-11-2015
Projectnummer : 211x06698
Opgesteld door : F.W. de Bruijn
Controle door : Rob van Dijk

Voorliggend verslag is opgesteld ten behoeve van het bestemmingsplan Rijksweg 187 te Mook opgesteld door BRO met projectnummer 211x06698

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Goudgroene en Zilvergroene natuurzone en de Bronsgroene landschapszone zijn ruimtelijk vastgelegd in het POL2014.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele

bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 2 oktober 2013 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist Inschatting Vooronderzoek Vleermuizen (www.vleermuis.net). Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de NDFF en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom van Mook en is ingeklemd tussen de drukke N271 aan de zuidkant en de Mookerheide aan de noordkant. Het plangebied is deels ingesloten door bosgebied (zie foto).

De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 190.2 x 417.7². De ligging van het plangebied is te zien in bijgevoegde afbeelding.

Ligging van het plangebied blauw aangegeven.

Huidige situatie

Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom van Mook. De locatie wordt, zoals te zien op bovenstaande afbeelding, aan twee zijden omsloten door bosgebied en aan een zijde door een grasveld. Aan de overkant van de N271 liggen weilanden en akkers omzoomd door houtopstand met links een melkveehouderij. Het plangebied grenst aan de Mookerheide.

Op het plangebied ligt een woning met kleine fruitboomgaard en een vrijstaande garage. Verder is het plangebied in gebruik als camping met vaste staanplaatsen. Op het terrein zelf staat tevens een toiletgroep. De camping bestaat deels uit staanplaatsen op grassige ondergrond en is deels gelegen op terrassen in de stuwwal. De terrassen zijn ontstaan door grind- en zandwinning in het verleden.

Op de stuwwal en het lagere deel staan acacia's, eiken, berken, vlier, lijsterbes, tamme kastanje, paardenkastanje en grove den. De ondergroei op de stuwwal bestaat uit klimop, braam en in het

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

bloeseizoen lelietjes van dalen en mogelijk bosanemoon. Ten tijde van het veldbezoek was de kruidenvegetatie niet meer zichtbaar. Als windsingel is langs de N271 een haag geplant met daarin inheemse soorten als liguster, kardinaalsmuts, hazelaar, haagbeuk en hondsroos. Op het terrein zelf zijn op diverse plaatsen stapelmuurtjes, takkenrillen en boomstronken aanwezig.

Windsingel en te verwijderen caravans

Weilanden aan overzijde N271 en voorbeeld van aanwezige schuilplaats

Stapelmuur en grens met Mookerheide

Afbeelding nieuwe situatie.

Het voornemen is om zes van de aanwezige stacaravans op de linkerzijde van het plangebied te verwijderen ten behoeve van woningbouw (twee onder een kap). Tevens zal het parkeerterrein, dat zich nu buiten de camping bevindt, op het terrein zelf worden ingepast. Ten behoeve van de bouw zal een aantal bomen worden gekapt. Het betreft een acacia, een den en een spar die zich in een klein groepje op het terrein bevinden.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied St. Jansberg, ligt op 1200 meter van het plangebied. De overige beschermde gebieden, het Nationaal Landschap Gelderse Poort en het Beschermde Natuurmonument Terreinen Boswachterij Groesbeek liggen op respectievelijk 1540 en 3520 meter afstand van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied grenst aan de Goudgroene natuurzone uit het POL2014. Het verwijderen van de stacaravans en het bouwen van de woningen zal geen dusdanig extra belasting voor het gebied betekenen dat er nadelige effecten zullen ontstaan: er wordt dagelijks meer uitstoot, trillingen en geluid veroorzaakt door het verkeer van de N271. Door de ontwikkeling zullen zodoende geen wezenlijke kenmerken van de goudgroene natuurzone worden aangetast. Het plangebied zelf ligt in de bronsgroene landschapszone. Door de kwalitatieve verbetering van het aanzicht en de terreininrichting van de camping, worden de waarden van de bronsgroene landschapszone (overgangszone hoger en lager gelegen gebied) ter plaatse versterkt.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Er zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen tijdens het veldonderzoek. De te verwijderen stacaravans staan op grassige ondergrond en de terreintjes rondom de diverse caravans zijn beplant met tuinplanten. De nieuwbouw vindt plaats op het vrijgekomen terrein. De parkeerplaats, welke nu buiten de eigendomsgrens ligt, wordt verplaatst naar de grasvelden op het terrein.

Effectenbeoordeling

De meest veelbelovende plaats om plantensoorten aan te treffen, is de stuwwal. Aangezien er geen werkzaamheden op de stuwwal plaatsvinden is het niet noodzakelijk om een tweede onderzoek uit te voeren tijdens de bloeitijd.

Een overtreding van de Flora en faunawet is niet aan de orde.

(Grondgebonden) zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn op de grasvelden sporen aangetroffen van mol (gangen en molscholen) en egel (uitwerpselen). De initiatiefnemer heeft diverse malen konijnen op het terrein waargenomen. Het plangebied is als biotoop zeker geschikt voor de eekhoorn. Op een looppad tussen de stacaravans en op de trap naar de Mookerheide zijn sporen (uitwerpselen) aangetroffen van een marter. Aangezien er in de NDFF en de verspreidingsatlassen in deze omgeving geen waarnemingen zijn gerapporteerd en het plangebied ook geen biotoop vormt voor de boom-marter wordt aangenomen dat het uitwerpselen van een steenmarter betreft.

In de NDFF staat een waarneming van een das in de omgeving van het plangebied. Het betrof de weilanden aan de overzijde van de N271. In het plangebied zijn geen sporen (mestputjes, wissel,

pijpen of een burcht) aangetroffen. De aanwezigheid van de das in het plangebied kan hierdoor worden uitgesloten.

Het plangebied valt buiten het verspreidingsgebied van zwaar beschermde soorten als veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*), eikelmuis (*Eliomys quercinus*), grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en noorse woelmuis (*Microtus oeconomus*) en omvat geen biotoop van waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). De aanwezigheid van deze beschermde soorten binnen het plangebied is hierdoor uitgesloten.

Effectenbeoordeling

De mol, egel, eekhoorn en het konijn zijn soorten uit tabel 1 en vallen niet onder het zwaardere beschermingsregime van de Flora en faunawet. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

De steenmarter is een tabel 2 soort en daardoor strenger beschermd. Mogelijk dat een verblijfplaats van de steenmarter verloren gaat door het verwijderen van de stacaravans. Dit is een overtreding van artikel 11 van de Flora en faunawet. Indien gewerkt wordt volgens een gedragscode geldt hiervoor een vrijstelling en hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd. De ingevulde gedragscode dient ter plaatse aanwezig te zijn.

Het verwijderen van de stacaravans dient te gebeuren buiten de voortplantingsperiode van de steenmarter (globaal van 1 maart tot 1 augustus). Voordat de stacaravans verwijderd worden, dient de ruimte tussen de onderkant en de bodem ongeschikt te worden gemaakt als eventuele schuilplaats. Dit kan door aan twee kanten (indien rondom aanwezig) de platen aan de kant van de stuwwal te verwijderen en eventueel aanwezige materialen op te ruimen. Voor twee kanten gericht op de stuwwal is gekozen om te voorkomen dat eventueel aanwezige dieren de N271 op vluchten.

Door het nemen van voornoemde maatregelen wordt een aanvraag ontheffing ex artikel 75 van de Flora en faunawet niet nodig geacht.

Vleermuizen

De te verwijderen stacaravans vormen geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Ook in het te verwijderen boomgroepje zijn geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig. Het plangebied zelf is geschikt als foerageergebied en bevat voldoende elementen voor een vliegroute.

Effectenbeoordeling

Aangezien er binnen het plangebied voldoende bomen en bouwwerken (huis, garage) blijven staan, zal het verwijderen van de stacaravans en het boomgroepje geen invloed hebben op een vaste vliegroute of foerageergebied.

Een overtreding van de Flora en faunawet is niet aan de orde.

Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig binnen het plangebied.

In en rond de begroeiing van het plangebied zijn allerlei soorten broedvogels aanwezig tijdens het broedseizoen. Tijdens het veldbezoek zijn merel, koolmees, roodborst en winterkoninkje aangetroffen.

Effectenbeoordeling

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Voor de voorgenomen ontwikkeling zal een aantal bomen en struiken worden gerooid. De nesten van vogelsoorten die hierin kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de meeste vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen.

Door het verwijderen van beplanting buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk vermindert. Vooraf wordt gecontroleerd op aanwezigheid van vroege of late broeders. Indien deze worden aangetroffen wordt gewacht met rooien tot de jongen zijn uitgevlogen. Indien op een locatie geen broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mag de aanwezige beplanting ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Idealiter beginnen de werkzaamheden vóór het broedseizoen waardoor, gezien de dan ontstane verstoring, broedvogels geen nesten zullen bouwen in de omgeving (mocht dit echter toch gebeuren dan hebben de vogels hier klaarblijkelijk geen last van).

Door het nemen voornoemde maatregelen wordt de Flora en faunawet niet overtreden.

Vissen, amfibieën en reptielen

Op de Mookerheide komen de zwaar beschermde zandhagedis, hazelworm, levendbarende hagedis en gladde slang voor. Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten niet aangetroffen. Om te overwinteren zoeken reptielen plekken waar ze zich dieper kunnen verstoppen om bevriezing te voorkomen. Bosranden met humuslaag, boomstronken, hopen afvalhout enzovoort zijn bruikbare plaatsen. Op de Mookerheide zijn voldoende schuilgelegenheden aanwezig. Er valt echter niet uit te sluiten dat deze soorten zich toch in het plangebied (gaan) ophouden. De stuwwal, stapelmuurtjes en boomstronken binnen het plangebied zijn hiervoor geschikt. Ook is het mogelijk dat de ruimte onder de te verwijderen stacaravans gebruikt wordt als schuilplaats.

Door het ontbreken van water in (de omgeving van) het plangebied is de aanwezigheid van vissen en beschermde amfibieën redelijkerwijs uit te sluiten.

Effectenbeoordeling

Het is onwaarschijnlijk dat de zandhagedis, gladde slang en levendbarende hagedis het plangebied gebruiken als leefgebied; daarvoor is het als biotoop ongeschikt. Het gebruik als overwinteringsgebied is wel mogelijk.

Door het verwijderen van de stacaravans is het mogelijk dat een schuilplaats verloren gaat. Dit is een overtreding van artikel 11 van de Flora en faunawet. Het verwijderen van deze mogelijke schuilplaatsen dient plaats te vinden onder begeleiding van een deskundige. Aangetroffen (algemene) soorten worden gevangen en verplaatst naar een geschikte locatie.

Op het terrein zelf blijven voldoende schuilgelegenheden aanwezig aangezien de stuwwal, boomstronken en stapelmuurtjes niet worden verwijderd.

Voor de hazelworm is alleen de stuwwal een geschikt biotoop. Aangezien er aan en op de stuwwal niet wordt gewerkt, is verwonden of doden van hazelwormen niet aan de orde.

Door het nemen van voornoemde maatregelen wordt een aanvraag ontheffing ex artikel 75 van de Flora en faunawet niet nodig geacht.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemene vlinders aangetroffen. In de literatuur (Dagvlinders in Limburg) en de NDFF wordt geen melding gemaakt van aanwezigheid van (zwaar) beschermde soorten.

De blauwvleugelsprinkhaan komt voor op de Mookerheide. Binnen het plangebied is geen geschikte biotoop aanwezig zodat de aanwezigheid van deze soort redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Een overtreding van de Flora en faunawet is niet aan de orde.

Conclusie en aanbevelingen

Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van beschermde natuurwaarden worden aangetast.

- In de planvorming voor het gebied hoeft daarom geen rekening gehouden te worden met beschermde natuurgebieden.

Binnen het plangebied is de aanwezigheid van de mol, de egel en het konijn vastgesteld. Het plangebied zelf is geschikt voor de eekhoorn. Voor deze soorten geldt een zorgplicht dit houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben (niet doden of verwonden).

- Voor deze soorten zijn geen extra maatregelen nodig

De aanwezigheid van de steenmarter is eveneens vastgesteld. Mogelijk dat een verblijfplaats van deze soort verloren gaat waardoor een overtreding van artikel 11 van de Flora en faunawet ontstaat. Voor de steenmarter is het noodzakelijk volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode te werken.

- Indien de aanbevelingen worden opgevolgd en een ingevulde gedragscode aanwezig is, wordt een ontheffing ex artikel van de Flora en faunawet niet nodig geacht.

Mogelijk vindt er verstoring plaats van broedvogels waardoor een overtreding van artikel 11 van de Flora en faunawet ontstaat.

- Door de aanbevelingen op te volgen, is er geen sprake van een overtreding.

Het is mogelijk dat beschermde reptielen (zandhagedis, hazelworm, levendbarende hagedis en gladde slang) zich ophouden binnen het plangebied. Hierdoor ontstaat een overtrading van artikel 11 van de Flora en faunawet.

- Indien de aanbevelingen worden opgevolgd, wordt een ontheffing ex artikel van de Flora en faunawet niet nodig geacht.